ВТОРО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ”
гр.Варна, ж.к. „Възраждане”; 052/506272–канцелария; e-mail: info-403543@edu.mon.bg

(П)

Утвърдил:.....ПОДПИС.....
Адриана Петрова
Директор на Второ ОУ „Никола Й. Вапцаров“

МЕХАНИЗЪМ

за повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за подобряване на сигурността на средата във Второ ОУ „Никола Йонков Вапцаров", гр. Варна посредством предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества за учебната 2026/2027 година

I. Въведение

Настоящият документ е изготвен в изпълнение на Заповед № РД09-3543/01.11.2023 г. на Министъра на образованието и науката, утвърждаваща Механизъм за действие и Алгоритъм към него в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества в училище, дейности за повишаване на професионалната подготовка на училищните психолози в тази посока и информационни дейности с цел превенция.

II. Цел

Документът има за цел да очертае рамките на съвместен механизъм за **предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества във Второ ОУ „Никола Йонков Вапцаров“**

Въвеждането на общ механизъм за противодействие на разпространението и употребата на наркотични вещества в училище се налага от разбирането, че реален напредък в борбата с това негативно явление може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и следва от цялата училищна общност и се подкрепя от всички отговорни институции. Настоящата политика включва мерки и дейности за превенция и намеса, както и разписани алгоритми и отговорности за действие. Задължение на всички педагогически и непедагогически специалисти съвместно с отговорните институции е

да работят съгласувано и в помощ на училището, независимо от тяхната подчиненост. Този механизъм е разработен от гледна точка на училището и не отнема функции и дейности на други ангажирани институции и организации.

III. Информираност и превенция

В областта на предотвратяването на употребата и злоупотреба на подрастващите с наркотични вещества от особена важност е **превенцията**. Важно е да се осигури информация на подрастващите за вредите от употребата на наркотични вещества и последствията, които те могат да имат върху здравето, ученето и бъдещето им. Това може да се осъществи чрез:

- провеждане на информационни кампании;
- обособяване на кът с необходимата информация – схеми за действия, телефони за контакти, възможни реакции и начини на сигнализиране и др. информация;
- създаване на рубрика „Не на употребата на наркотични вещества" в сайта на училището;
- провеждане на уроци, насочени към превенция на наркотиците;
- организиране на дискусии и семинари;
- подчертаване опасността от новите дизайнерски дроги и наркотични вещества, които причиняват трайни щети върху психиката на личността, а в доста чести случаи водят и до летален изход;
- акцентиране върху проблемите, до които води употребата на едни от най-разпространените наркотични вещества в България - марихуаната и синтетичните наркотични вещества – амфетамини, райски газ и комбинирани наркотични субстанции;
- при интерпретиране на темата за употребата и злоупотребата с психоактивни вещества в контекста на новите вещества, които се разпространяват, да не стои въпросът само и основно за пристрастяването, а за трайните и продължителни увреждания и загуба на живот.

IV. Разпознаване на случаи на употреба на наркотични вещества от ученици и реакция в такива ситуации

Някои признаци, които могат да помогнат при разпознаването на такива случаи:

- **Физически промени -** употребата на наркотични вещества може да предизвика физически промени при учениците. Това може да включва необичайни покачвания или загуби на тегло, красноречие, необичайно разширени или стеснени зеници, осезаеми промени във външния вид (кожни проблеми, неглижирана визия и пр.);
- **Промени в поведението и настроението -** учениците, които употребяват наркотични вещества, често проявяват промени в поведението и настроението си. Това може да включва изолация, намалена учебна успеваемост, нередовно посещаване на училище, промени във връзките със семейството и приятелите, агресивност, раздразнителност, депресия или еуфория;
- **Финансови проблеми -** при употребяващите наркотични вещества често възникват финансови проблеми. Те може да се опитват да събират пари по необичаен начин или да проявяват необяснимо поведение на недостиг на средства;
- **Пропуски и незадоволителни резултати в училище -** употребата на наркотични вещества може да доведе до нередовно посещаване на училище, пропуски на уроци или незадоволителни резултати в учебните постижения.

V. Реакции на педагогически специалисти и на непедагогически персонал в случаи на констатиране на разпространение на наркотични вещества

1. **Уведомяване на директора на училището -** педагогическите специалисти и непедагогическият персонал имат важна роля при констатиране на разпространение на наркотични вещества в училище. Необходимо е да се отбележи, че е от значение да се наблюдават повече от един от посочените признаци и да се подходи внимателно към събиране на допълнителна информация посредством разговор с ученика, да се привлече педагогическия съветник при изясняване на възникналата хипотеза, да се проведе разговор със съученици на ученика и др., преди да се предприемат следващите стъпки.
2. **Сигнализиране -** педагогическите специалисти или непедагогическият персонал са длъжни да сигнализират на директора или заместник-директорите, за констатирането на разпространение на наркотични вещества. Сигналът трябва да бъде предаден възможно най-скоро след узнаването, за да се предприемат подходящи мерки – устно, по телефона.

3. **Документиране на случая –** директорът възлага на заместник-директорите да организират документиране на всички подробности относно констатирания случай на разпространение на наркотични вещества. Това се осъществява, чрез попълване на Регистър на установени случаи на разпространение или употреба на наркотични вещества, който включва датата, часа и местоположението на инцидента, имената на засегнатите ученици и всички други важни факти – **Приложение № 1**
4. **Спазване на процедури -** педагогическите специалисти и непедагогическият персонал са длъжни да спазват Алгоритъм, установен от училищното ръководство, за реагиране на случаи на разпространение на наркотични вещества – **Приложение № 2**
5. **Създаване на Екип за взаимодействие с отговорните институции**

- директорът информира с писма: отдела за закрила на детето в дирекция „Социално подпомагане"; I РУП на ОД на МВР-Варна; Регионално управление на образованието – Варна; Общинския съвет по наркотичните вещества за необходимостта от сформиране на мултидисциплинарен екип за всеки конкретен случай;
- директорът със своя заповед сформира Екип, който при необходимост изготвя План за подкрепа на засегнатия ученик или план за превенция с цел предпазване на останалите ученици от употреба и злоупотреба с наркотични вещества – **Приложение № 8;**
- всички действия и мерки, които предприема мултидисциплинарния екип са съобразени с изискването за пълна поверителност и запазване достойнството и личността на ученика, както и авторитета на училището, без разгласяване на възникналия проблем. За тази цел всеки член на екипа попълва декларация за конфиденциалност – **Приложение № 7**

6. **Взаимодействие на училищното ръководство със здравните служби в случай на употреба на наркотични вещества -** в случай на употреба на наркотични вещества в училище взаимодействието между училищните органи и здравните служби е от изключителна важност. Взаимодействието между училищните власти и здравните служби е от съществено значение за предотвратяване на употребата на наркотични вещества сред учениците и за осигуряване на подходяща помощ на засегнатите лица. Аспекти на взаимодействието със здравните служби:

- идентификация и сигнализиране - училищното ръководство и педагогическият съветник се обучават относно разпознаване на признаците на употреба на наркотични вещества от учениците. При установяване на такива признаци

педагогическият съветник задължително уведомява с доклад директора на училището, който от своя страна е длъжен да сигнализира здравните служби;

- сътрудничество със здравните служби **-** ръководните органи на училището си сътрудничат със здравните служби, за да осигурят подходяща подкрепа и помощ на учениците, които употребяват наркотични вещества. Това може да включва консултации със специалисти, предоставяне на информация и обучение на учители и персонал, както и създаване на програми за превенция и рехабилитация;
- планиране на дейности **-** ръководството на училището и здравните служби планират съвместни дейности, които да насочат учениците към здравословен начин на живот и да ги предпазят от употреба на наркотични вещества. Това може да включва информационни кампании, предоставяне на консултации и подкрепа на учениците и техните семейства;
- обмен на информация **-** училищното ръководство и здравните служби определят механизми за обмен на информация относно случаи на употреба на наркотични вещества в училище с оглед по-добро разбиране на проблема и вземане на подходящи мерки за неговото решаване;
- подкрепа на засегнатите ученици **-** ръководните органи на училището и здравните служби работят заедно, за да осигурят подходяща подкрепа и помощ на учениците, които са засегнати от употреба на наркотични вещества. Това може да включва психологическа подкрепа, консултации със специалисти и участие в програми за рехабилитация.

VI. Взаимодействие на учениците с училищното ръководство и отговорните институции в случаи на разпространение и на употреба на наркотични вещества

Училищното ръководство осигурява административни възможности учениците да сигнализират в случай, че станат свидетели на разпространение или употреба на наркотични вещества или ако са били принуждавани или склонявани да закупуват наркотици от свои съученици или лица в или извън училище. Това включва:

1. **Информиране на училищното ръководство -** учениците се обръщат към училищното ръководство – директор или заместник-директор и го информират за ситуацията с разпространение или употреба на наркотични вещества, на която са станали свидетели;

2. **Информиране на педагогическия съветник -** учениците имат право да се консултират с педагогическия съветник, който може да предложи подходящи решения и да предостави подкрепа както на засегнатия ученик/ученици, така и на учениците, които съобщават за случаи на разпространение и на употреба на наркотични вещества;
3. **Създаване на условия за подаване на анонимни сигнали -** училищното ръководство осигурява възможности в училището за анонимно съобщаване от учениците на информация за употреба на наркотици или разпространение на наркотици. Това се осъществява посредством:

- анонимни кутия за сигнали, разположена на вход-изход за 5 - 7 клас
- информация на видно място за телефонни линии, например: 116 111.

4. **Информиране на учениците за възможности да се обръщат и директно към органите на реда -** ръководството на училището организира в час на класа информирането на учениците за възможностите да се обръщат и директно към органите на реда, в случай че ученик се почувства сериозно застрашен от ситуации на принуждаване или склоняване да закупува наркотици от свои съученици или лица в или извън училище или стане свидетел на такава ситуация;
5. **Информиране на педагогически специалисти –** учениците имат право да се консултират с всеки педагогически специалист, работещ в училището. Важно е да се знае, че възрастова особеност на подрастващите тийнейджъри, когато най-често се случва първият досег с наркотични вещества, е характерна със стремежа да се експериментира, но същевременно подрастващите се страхуват за себе си, усещат, че имат по-ниска волева устойчивост да устояват на натиска на връстници, които могат да ги тласкат към рисково поведение и са по-склонни да се доверят на възрастен от училище, авторитет за тях, отколкото да споделят в семейната среда. В този смисъл педагогическите специалисти следва да се стремят да изграждат отношения на доверие с подрастващите и да приемат всеки постъпил от тях сигнал с необходимата сериозност.
6. **Комуникация с родителите в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества от децата им -** комуникацията с родителите от страна на училището като институция е от съществено значение в случай на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества от учениците.
7. **Информиране -** директорът на училището създава организация на родителска среща да се запознаят родителите с влезлите в сила Указания за

действие при работа в случаи на разпространение, употреба и/или държане с цел разпространение на наркотични вещества или техните аналози в училищата и прилежащата им територия, които попълват Декларация за това – **Приложение № 3**. При установен случай ръководството на училището информира родителите за установената употреба или разпространение на наркотични вещества от децата им в училището. Тази информация се предоставя до три работни дни след документиране на случая, за да се осигури разбиране за сериозността на проблема;

8. **Открита комуникация -** поддържа се открита и прозрачна комуникация с родителите, като им се предоставят ясни и точни детайли относно случая, включително мерките, които са взети от училището и здравните служби. Родителите се информират за възможностите за подкрепа и помощ, които са налични;
9. **Индивидуален подход -** всеки случай се разглежда индивидуално, като се вземат предвид нуждите и специфичните обстоятелства на детето и неговото семейство. Родителите се канят, чрез електронния дневник на класа в платформата „Школо" на среща с ръководството на училището и представители на здравните служби, за да обсъдят възможния подход и действия;
10. **Предоставяне на ресурси и подкрепа -** родителите се информират от училищното ръководство за наличните ресурси и програми за подкрепа на децата, които са засегнати от употребата на наркотични вещества. Това може да включва консултации със специалисти, участие в рехабилитационни програми или други форми на помощ според спецификата на случая и решенията на Екипа, изразени в Плана за подкрепа;
11. **Сътрудничество и последователност -** необходимо е да се установи сътрудничество между училищните органи и родителите в решаването на проблема с употребата на наркотични вещества. Това изисква съвместна работа, за да се осигури последователност в мерките и подкрепата, предоставяни на засегнатите ученици. Комуникацията с родителите е от решаващо значение за решаването на проблема с употребата на наркотични вещества в училище. Тя трябва да бъде информативна, открита и съдържателна, с акцент върху подкрепата и ресурсите, налични за засегнатите ученици и техните родители.

VII. Приложения

- **Приложение № 1 -** Регистър на установени случаи на разпространение и употреба на наркотични вещества.
- **Приложение № 2 –** Алгоритъм при сигнал за употреба и/или държане с цел разпространение на наркотици в училищна среда и прилежащи територии, вътрешна схема
- **Приложение № 3 –** Процедура по информиране на родителите.
- **Приложение № 4 –** Декларация за информирано съгласие на родителите.
- **Приложение № 5 –** Схема за прилагане на Механизъм за повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за подобряване на сигурността на средата във Второ ОУ „Никола Йонков Вапцаров" посредством предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества.
- **Приложение № 6 –** Схема за реакция от страна на учениците, ако някой им предложи наркотични вещества.
- **Приложение № 7 –** Декларация за поверителност.
- **Приложение № 8** - План за действие.
- **Приложение № 9 –** Последващи действия.
- **Приложение № 10 –** Възможни проблеми и възможни решения

Настоящият МЕХАНИЗЪМ за повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за подобряване на сигурността на средата във Второ ОУ „Никола Йонков Вапцаров", гр. Варна посредством предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества за учебната 2026/2027 година е приет с Решение № 16 на заседание на Педагогическия съвет от 11.09.2026 г. и е утвърден със Заповед № РД-09-1009/14.09.2026 г. на директора на училището.